

Издава сриједом у суботу

ПРЕДПЛАТА: на Краљевину СХС мјесечно Д 15; тримјесечно Д 40; на Италију мјесечно лира 6; поједини број 30 центонима. Огласи по ценику. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Поштарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне Радикалне Странке у Шибенику. Одговорни уредник: Шоваро Такић. Телефон број 60.

Штампа: Нова Штампарна — Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједица 12. септембра 1923.

Број 120.

Pozivaju se

sve organizacije Narodne Radikalne Stranke, u oblasti Splitskoj, koja još nisu izvršile naredbu Glavnog Odbora o izboru novih mjesnih i sreskih odbora, da to neizostavno učine u toku naredne sedmice i da rezultat odmah javе Okružnom Odboru i njegovom organu „*Dalmatinskom Radikalu*.“
Okružni Odbor.

POZIV

na sjednicu Okružnog Odbora, koja će se držati u Splitu dana 23. septembra u 9 sati jutro.

Dnevni red:

1). Konstituisanje novog Oblasnog Odbora. 2). Izvještaj narodnih poslanika o političkoj i parlamentarnoj situaciji. 3). Izvještaj predsjednika sreskih odbora o stanju stranke u srezovima. 4). Donošenje odluke o organu stranke. 5). Eventualija.

По чл. 42. Statuta Nar. Radikalne Stranke, Okružni, odnosno Oblasni Odbor sastavljaju:

1). Predsjednici i potpredsjednici sreskih odbora: benkovačkog, kninskog, šibenskog, sinjskog, splitskog, imočanskog, makarskog, bračkog i hvarskog. 2). Predsjednik i potpredsjednik mjesnog odbora Splitskog. 3). Narodni poslanici dvaju izbornih okruga.

U Splitu, 1. septembra 1923.

Tajnik: **Dr. Nikola Subotić.**

Predsjednik: **Dr. Uroš Desnica.**

Hegemonija i jednakopravnost.

Narodna Radikalna Stranka stoji na stanovištu potpunog narodnog i državnog jedinstva, a dosljedno tome i potpune jednakopravnosti svih državljana naše Kraljevine. Sve separatističke stranke protiv su jednakopravnosti a za hegemoniju Srba — kako dobro primjećuju »Jutarnje Novosti« — Ako razdijelite Kraljevinu na tri dijela: Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju, to će Slovenija brojiti 1. milijon, Hrvatska 2 milijona, a Srbija 10 milijona. Jasno je, da bi u tom slučaju u svim zajedničkim poslovima ili u zajedničkom parlamentu bio omjer 10:2:1, to znači: Srbi bi vrijedili pet puta koliko Hrvati, a deset puta koliko Slovenci. U zajedničkim poslovima Srbi bi kao najbrojniji, uvijek imali nadmoć nad Hrvatima i Slovincima. Tako bi uistinu nastala srpska hegemonija, protiv koje ne bi pomogao nikakav sporazum i nikakav dogovor.

To se je pokazalo za nagodbe izmeđju Hrvata i Mađara. Separatizam znači hegemoniju Srba nad Hrvatima i Slovincima. Jednakopravnost je mogućna samo na temelju državnog i narodnog jedinstva. U takvom slučaju svak će vrijediti toliko, koliko je sposoban, svi državljani su jednaki u cijeloj Kraljevini.

Narodna Rad. Stranka stoji na stanovištu toga jedinstva i jednakopravnosti. Ne smije biti nikakve hegemonije i nikakvog zapostavljanja. Ko je sposoban taj neka i vrijedi, pa bio rođen na Gorenjskom, u hrvatskom zagorju, Dalmaciji ili Sumadiji.

Ta se jednakopravnost ne smije razumijeti tako, da, ako se primi u službu jedan Srbin, mora biti primljen i jedan Hrvat i jedan Slovenac, ili da bi u svakom uredu moralo biti podjednako prema broju naroda i Srba i Hrvata i Slovenaca. Jednakopravnost zahtjeva, samo, da svi imaju jednaka prava i da se u službu prima uvijek onaj koji je najsposobniji. Takogier se nesmije stati na stanovištu, da ako se gdje u Srbiji sagradi most, da se odmah mora drugi graditi u Hrvatskoj, Dalmaciji, Sloveniji i td. Pri tome mora vrijediti načelo, da se jednako stara za sve krajeve, a najprije za one, gdje je najveća potreba i da se svakom kraju omogućiti jednaki kulturni i gospodarski razvitak. Takova ravnopravnost mora vrijediti za sve krajeve i za sve državljane.

Prebacuje se, da Srbi imaju posvuda prednost i da su centralnim uredima skoro sve sami Srbi. Istina je, da u centralnim uredima ima malo Hrvata i Slovincaca. Ali ko je tome kriv? Odna po oslobogjenju imali su Hrvati u ministarstvu tri ministra a tako isto i Slovinci. Tada su mogli i činovnici Hrvati i Slovinci da zauzmu visoke položaje u ministarstvima i drugim nadležnostima. Ali separatističke stranke o tom se nisu brinule, a činovnici nisu htjeli da idu u Srbiju. U njihovim očima Beograd i Srbija izgledali su nešto strašna, zapuštena. Tada su Hrvati i Slovinci brzo avanzirali i dobili lijepa mjesta kod kuće, pa im se nije dalo poći u Beograd, gdje je rat bio sve uništio i opustošio. Za to je trebalo imati požrtvovanja, a to svak nije imao. Hrvati i Slovinci, koji su tada otišli u Beograd brzo su dobili visoke položaje, kakve ne bi bili nikada dobili u Austro-Ugarskoj. Takogier došli su i mnogi ljudi manjih sposobnosti, a mnogi su bili prevec komodni, da bi tu radili kao pioniri i povratili su se. Radi toga nije krivica na Srbima da u Beogradu nema više činovnika Hrvata i Slovincaca. Krivica je na hrvatskim i slovenskim političkim strankama i na komodnosti, t. j. pomankanju požrtvovanja hrv. i slov. činovništva. Sada su mjesta zauzeta pa ide malo teže.

Pored toga ima još jedna poteškoća. Sadržaja Kraljevina sastavljena je iz nekoliko djelova, koji su prije rata imali razne upravne sisteme i razne tipove činovništva. U glavnom imamo srpski, austrijski i mađarski tip činovništva. Izmeđju srpskog i mađarskog tipa činovništva na pr. velika je razlika. A ne možemo pak tvrditi da je srpski najslabiji. Austrijska se uprava naročito sada slavi, a to čini separatističko novinstvo, kao da je bila najbolja na svijetu. To isto novinstvo prije rata je često i vrlo oštro napadalo na austrijsku upravu i austrijskom »Amtsschimmel« — smijao se sav svijet. Prije rata govorilo se u Beču mnogo mnogo o upravnoj reformi i u tu svrhu bila je sastavljena posebna komisija. Zašto pak sada toliko slaviti ono, što se prije osuglivalo? Zašto uvesti za cijelu Kraljevinu ono, što smo htjeli sami prije godina reformirati? Srbi su prije rata mnogo učili u Francuskoj i srpski upravni sistem je po uzoru francuskom. Možda Francuska nije bila posljednja država, činjenica je, da su po ujedinjenju došla tri administrativna tipa: nje-

mačko-birokratski mađarsko-feudalni i srpsko-demokratski. Iz svega toga treba urediti novi tip naše uprave, a zato treba vremena. Razumljivo je, da činovniku jednoga tipa nije lako izdržati međju činovništvom drugoga tipa. Zato je potrebno široko razumijevanje i strpljivost, što se pak ne mora iziskivati samo od Srba.

Još nešto. Položaj slovenskog i hrvatskog činovništva postaje još teži, jer su Srbi izgubili povjerenje u Hrvate i Slovincе. To je naravna posljedica pisanja hrv. i slov. štampe, koja je puna svakih pogrdna na Srbe i na sve ono što je Srbinu milo i sveto. Većina hrv. i slov. činovništva zadajeno je tim neprijateljskim duhom, otvoreni je protivnik današnjega poretkа u našoj Kraljevini i nesvjesno ili svjesno radi protiv vlastite domovine. Onda je naravna posljedica, da se takovom činovništvu, koje čak mrzi vlastitu Domovinu i ne osjeća za cjelinu, nemogu povjeravati najviši državni interesi. Hrvatsko i slovensko činovništvo mora se otreсти zabluda, mora izjehćiti svoju dušu, zavoliti ovu državu i kad dokaze, da je istinski odano državi i narodu i da ljubi domovinu i Kralja, i kad poradi svim silama na sregivanju prilika u državi uzimajući aktivnog učešća, onda može očekivati i sve nagrade od države.

Narod. Rad. Stranka odlučno će se boriti i na tom polju za potpunu jednakopravnost. Ona će se boriti protiv svakog uskog shvaćanja bilo s koje strane ono dolazilo. Ali potpuna jednakopravnost ne može se postići s jednim ukazom ili naredbom, ona treba do dogle kao plod dugogodišejeg razvoja i izjednačenja duhova. Radikalna stranka boriće se, da niko ne bude zapostavljen radi toga, jer se rodio ovdje ili ondje, već da svak bude cijenjen po svojoj sposobnosti i kvalifikaciji. U kvalifikaciju ne spada samo strukovno znanje i moralne vrline, nego u prvom redu onaj patrijotski duh, ljubav prema domovini, narodu i Kralju, kojim mora biti zadajen do u dnu duše svaki činovnik.

Međju braćom.

Uzao kad ti se zamrsi — kao po bogu ovaj naš srpsko-hrvatski — vataš, pipaš, raspetljivaju gdje je najmanje stegnuto. Na labavu mjestu kad si načeo pipavim noktima razmršičeš čvor, i — uzica, ako je čvrsta, ostaće čitava.

Uz krvave žrtve i pomoć božju, mi Srbi, Hrvati i Slovinci, zauzali smo naše sudbine u jedan čvor, u jednu slobodu, u jedan narod, u jednu državu. Evropa oko nas kad stane da se smiruje i sređuje, a naši svakakvi komšije da se snaže i pridžuju, možda ćemo morati raspetljivavati grubo zauzani čvor, ama da pletemo i ispredamo pravilnu mrežu i fino tkivo, koje će odoljevati i buri i — kulturi.

Nije lak posao na burnu moru razapinjati jedra, ni savijati gnijezdo pod očima jastreba. Muka je privijati na grudi usičena brata i izbijati mu iz ruke ugarak, da tebi i sebi ne zapali krov nad glavom. Muka je — ali mi, koji smo pod oružjem divanitali i metanitali, koji smo ljevicom porezu dodavali, a desnicom jatagan stezali, koji smo srbovali i jadovali, mi koji smo na Balkanu do naroda stasali, albanskom Golgotom srpsku dušu pronijeli, a Lazarovo carstvo pravilom vjere odabrali — muku ćemo mučiti, ali i puta krliti.

Rogjenje Prestolonasljednika.

Četvrtak 6. septembra 1923. g. ostaće va-
žan datum u istoriji našega naroda. S obzora
naše narodne i državne budućnosti uklonjen je
jedan oblak. Šesti septembra donio je riješenje
jednoga pitanja, riješenje koje se s nestrpljenjem
i s puno pažnje očekivalo. Toga dana riješeno
je najsrnetnije pitanje prestolonasljednika.

Rogjenje Prestolonasljednika cijela je zemlja,
sav naš narod, čija je duša ostala čista i nepo-
kvarena, najradosnije pozdravio. Radosti Kralj-
jevskoga doma pridružila se radost cijeloga
naroda.

U mladom Prestolonasljedniku narod po-
zdravlja onoga, koji će dovršiti djelo konsolido-
vanja ove države; u njemu je pozdravljen no-
silac sloge, ljubavi i mira, simbol budućnosti. U
njegovom simboličnom imenu Stefan, koje je
vezano za sjajnu prošlost našega naroda, po-
zdravljena je nada, da će nova epoha donijeti
red, napredak i mir našoj Otadžbini. I naša
brada izvan naših državnih granica gledaju u
Prestolonasljedniku garanciju svoje ljepše i sre-
tnije budućnosti.

Radi naših čitaca po varošima i selima,
koji čitaju samo naš list, donosimo potankosti
rogjenja našega Prestolonasljednika.

Пред пороглај.

Kao što je poznato Nj. V. Kraljica došla je
sa Bleda u Beograd dva dana prije rogenja.
Liječnici su računali, da će Kraljica roditi 17.
sept., pa su joj zato i dopustili putovanje želje-
znicom. Ali čim je došla s puta, Kraljica se po-
čela osjećati nelagodno i u utorku u večer legla
je u tzv. dječiju sobu, udeleženu po svim propi-
sima moderne higijene, prosto, bez mnogih i
suvišnih stvari, i onako kako se dječije sobe u
Engleskoj udešavaju. Pokraj njene sobe stalno
su se nalazili Kralj, kneginja Jelena, te knezovi
Arsen i Pavle. Naravno bili su tu uvijek i sva
tri lekara i babica g-gja Rajčić. Megjutim u sobi
do te sobe, u kojoj je Kraljica ležala, nalazili
su se zast. min. pred. vlade Janković, pred.
skupštine Lj. Jovanović i min. pravde Perić.

Čim je izašao u susjednu sobu dr. Zdravković
i saopštio svim okupljenim zvaničnim osobama,
da se Kralju rodio nasljednik. Kralj je ušao u
sobu, koji je, srećan i zadovoljan primio de-
stintanja. Iza toga je Kralj odmah telegrafski izvi-
jestio o radosnom događaju rumunjsku kr. po-
rodicu i svoga kuma, engleskoga kralja, pa se
onda sa prisutnim ministrama vratio u Kraljičinu
sobu, gdje su sastavili protokol o rogenju pre-
stolonasljednika, kako to Dvorski Statut propisuje.

Znamenje i prve vijesti.

Dvorski sveštenik prota Mića Popović ranu
u jutro održao je u Dvorskoj kapeli blagodarne,
osveto vodicu i poslao Kraljici sa naznačenjem,
da je na znamenju nasljednik prestolja dobio
ime Stefan.

Na Kraljevu želju, naredjeno je naročito
brzo, da se rogenje Prestolonasljedniku objavi
prvo u Topoli, zvonjenjem sa Kraljeve crkve na
Oplencu.

Već u 4 sata, Beogradjani, koji su se našli
na ulici i oni mekog sna, čuli su brujanje zvona
sa beogradskih crkava, a sa tvrgjave topovsku
pucnjavu, za koje su odmah znali što znače.
Pucnjevi su dolazili sve po četiri jedan za drugim.
Ali koliko će ih biti? Beogradjani su počeli da
broje. Jedan, dva, tri... i kad je broj prešao
dvadesetijedan svaki je uzviknuo: Prestolona-
sjednik!

U 5 sati glas se već raznio po cijelom
Beogradu. Malo kasnije počele su kuće da se
kite, a gradom obilaziti grupe, koje su se ne-
prestanu povećavale, kličući »živio Prestolona-
sjednik!«

U 7 i 30 održana je sjednica min. savjeta,
a u 11 sati svečana sjednica beogradskog op-
štinskog odbora, na kojoj je pored ostalog odre-

đeno da se pokloni Materinskom Udruženju 100
hiljada dinara.

Točno u 12 sati došao je u Sabornu Crkvu
Kralj, burno pozdravljen. Čim je Kralj zauzeo
mjesto počelo je blagodarjenje, koje je služio
patrijarh Dimitrije, niški mitropolit Dositije, ce-
tinski mitropolit Dožić i 8 sveštenika. Poslije
blagodarjenja patrijarh je održao govor.

Iza toga su svi velikodostojnici pošli u
Dvor da se upišu u Kraljevu i Kraljičinu knjigu.
Cijeli dan reglala se povorka ljudi, koji su se
upisivali u Dvorsku knjigu (jer upisati se može
svako ko god hoće i želi).

Beograd svome Kralju

U 5 sati po podne bile su u Beogradu ve-
ličanstvene manifestacije. Kad je povorka došla
pred Dvor i tu se zaustavila kličući, Kralj se
pojavio na prvom spratu nasmijana i vesela lica.
Jedno beskonačno dugo »živio« orilo se iz hi-
ljadu grla. Kralj je bio dirnut tom ljubavi, pa
kad se pojavio drugi put na balkonu iskreno se
zahvalio ovim riječima: »Blagodarium vam od
svoga srca na ovim srdačnim manifestacijama,
ukazanim prema Meni i Dinastiji. Budite uvjereni,
da će Moj sin, u čijim žilama teče i vaša krv,
biti dostojan ljubavi, koju mu još od sada ukazu-
jete.«

Kraljev govor bio je umešno pozdravljen.
Na večer bila je bakljada, kojoj je prisus-
tvovala cijela Beograd. U 8 sati zaustavila se
nepregledna povorka pred Dvorom, ispod širom
otvorenog prozora na Kraljevu salonu za pri-
manje. Kad je Kralj izašao na prozor, njegova
pojava izazvala je buru oduševljenja. Kad se
malo utišalo, pred. beogradske opštine, Marja-
nović, pozdravio je N. V. Kralja, koji je sav
odusevljenjem zahvaljujući odgovorio:

»Uvjeren sam da će Moj sin biti dostojan
potomak svojih predaka i da će opravdati nade,
koje i Ja i narod u njega položemo«. Poslije
Kraljeva govora povorka se razišla.

Svuđa, po cijelju Kraljevinu, a pogotovo u
Šumadiji, Sremu i Volvodini vlada neopisivo
odusevljenje. Srem je tri dana slavio. Mnogo
svijeta dolazi u Beograd. Sva mišlja spremaju
darove na dan krštenja Prestolonasljednika.

Из странке.

Реорганизација странке у Шибенику.

У недељу, 9. ов. мј. одржан је други ре-
довни збор НРС у Шибенику, који је био врло
добро посјећен. Председник мјесног одбора др.
Н. Суботић, отворено је збор, нагласивши, да
је по наредби Главнога Одбора у Београду
мјесни одбор сазвао овај збор у сврху реор-
ганизације странке. Истиче народну радост
приликом рођења нашег Prestolonasljedника,
на што су присуни лицали Њ. В. Краљу,
Краљици и Prestolonasljedнику.

Послије евакуације НРС одржала је у Ши-
бенику збор на ком је била изабрана управа
од пет лица, па се очекивао један интензив-
нији рад, али осим неколико изборних саста-
пака није урађено ништа. Истиче да су сви
радикали у Шибенику приликом мартовских
избора испунили своју грађанску дужност. Го-
вори како је у Шибенику покренут парти-
јски орган, што није мала ствар, јер ниједна
друга странка нема свога органа. Ми се с на-
шим листом можемо поносити, а да ли ће лист
моћи и даље опстојати овиси од свих чланова
странке. Јер, ако хоћемо имати лист, морамо
сносити и трошкове

Говорећи ошенито о раду странке вели,
да је радикална странка у децембру пр. год.
преузела привремену управу земље у своје
руке до мартовских избора, а послје избора,
пошто је добила већину у народу, и изишла
најчак странка у земљи, саставила је хо-мо-

гену владу. Кроз ово кратко вријеме радикали
нису могли да покажу све што су учинили за
државу. Али ипак кроз ово кратко вријеме,
влада је учинила много за државу и народ и
прама ваии и прама унутра, осим тога дони-
јела је земљи два најважнија закона: о шопци
и чиновницима. Држава која нема уређену вој-
ску и задовољно чиновништво не може на-
предовати. Држећи то на уму, влада је и до-
нијела т два закона, задовољивши и војску
и чиновништво. Са новим радом, долазе и
нови закони пред владу. Радикална странка,
која има најјачи ослон међу сељацима, спрема
и за њих једно велико дјело, а то је пројект
закона о општку велике земљорадничке банке
са 500 милијона динара. Земљорадници ће мо-
ћи на те банке давати мање и веће зајмове
са малом каматом, аа обрађивање земље, за
уређивање као и за набавку стоке и кулњу
земље. Такођер влада ради и на оснивању аа-
натлијске банке, из које би наши аанатлије
добивали кредите. Обећаје, да ће и он као
нови посланик радити да се ти пројекти чим
прије остваре.

Говорећи о приликама у земљи вели, да
лису најбоље, и то усљед незадовољства хр-
ватског племена нашега народа. Овај развитак
догађаја није користан ни за државу ни за
народ, али не треба очајавати, јер ће доћи
боља времена и лепша будућност. У свакој
прилици радимо помириљиво и немојмо сипати
уље у ватру

На концу је говорио о општинској упра-
ви у Шибенику.

Након исцрпљивог реферата дра Субо-
тића, који је био саслушан помиљиво, а на
концу бурно поздрављен, прешло се на избор
одбора. Једногласно били су изабрани:

Др Вожа Курајица, Др Симо Арнери, Мар-
ко Церфер, Владе Лаурић, Душо Гутић, Андрија
Секулић, Нико Тамбаћа, Лашан Смољановић,
Стипе Сунара, Марко Секулић п. Крсте, Мар-
ко Кнежић-Срб, Митир Вулиновић-Златан, Јово
Секулић, Мате Адам и Вожа Рачуница п. Томе.
Затим се одбор конституисао овако: предсјед-
ник Др. Б. Курајица; потпред. С. Арнери, се-
кретар С. Гутић, благајник Д. Смољановић и
први одборник Ј. Секулић.

Уз поклик Краљу, Краљици, Prestolo-
nasljedнику, Пашићу и домовни збор се је
разишао.

Мјесни Одбор у Обровцу.

На збору радикалне странке у Обровцу.
одржану дана 9. ов. мј. изабрани су у мјесни
одбор гг. Милан Урукало, Владимир Симић
млађи, Крстић Милош, Мирко Пуповац, Петар
Кнежевић, Симо Јовић, поп Нико Новаковић,
Петар Тутуш и Тривун Гагић.

Одбор се је овако конституисао: Предсј.
Милан Урукало; потпредсј. Владимир Симић;
благајник Милош Крстић; секретар Мирко
Пуповац

„Да се мир осигура треба бити јак“.

Госп. Мусолини рекао је неки дан допи-
снику „Дели Мајла“ између осталог и слије-
деће: „Ја знам, да је свијету на дуље вријеме
потребан мир, али да се мир осигура треба
бити јак“. Тим ријечима хтио је г. Мусолини
да оправда свој поступак спрам Грчке и оку-
пацију острва Крфа, а ваљда и ову своју при-
мједбу, „да Југославија може спријечити ком-
пликације“.

Ми, који познамо политику Италије, мо-
гли би г. Мусолинију на ово одговорити о-
вако: „Да се мир осигура не треба бити јак,
него праведан и не желити туђе. Они, који
хоће да мир оснивају на „јакости“, проћи ће
онако, како су прошле „јака“ Њемачка и
„јака“ Аустро-Угарска.“

Никола Пашић.

Паришки тједник »L'Europe Nouvelle«, који је једини француски политички тједник, посвећен послјератној развоју европских прилика, у којем сарађују најбољи француски политичари и државници, у једној од посљедњих свезака посветио је чланак нашем министру предсједнику, чију и слику доноси. Да наши читаоци виде, како француски лист суди о њему, доносимо тај чланак у преводу:

„Г. Пашић је скоро погинуо од старости. Прима са својим вјечитим осмјехом, који се јавља од краја бркова на се утапља у бијелој бради. Осамдесетгодишњи старац, који влада двадесет година својом државом, не говори много. Зна се снаћи и умјеје знателјелје умирити. Његове интервјуе и разговоре неби било могуће сакупити у књигу... Његова такорекућ стоељетно искуство у јавним пословима, научило га је скрајнег преднијања и мучања. Напротив сам његов живот састоји се из рада и његов животисн идентичан је са повјести Србије аадњих четрдесет година.

Био је прогнаник, револуционарац, кажњеник... воја уроте или воја владе, његов живот уско је спојен са животом његова народа, који га љуби и боље позна него ико други. Дубоко позна народну душу, његова интелигенција је фина и истанчана, осим тога има прави осјећај за све и он га је водио кроз таке такте погибљиве његове велике каријере на Балкану. Тај прави осјећај показао му је пут, којим треба ићи након смрти последнег Обреновића, прије и послје балканских ратова, као такођер и у искушњу свјетског рата. Сав свијет принаје као и Срби његову генијадност у парламентарним комбинацијама. Погађа се, обећаје, патеже и увијек нађе већину у најбезнаднијем положају. А ипак никад у таквим приликама није посеогао за мачем, гдје је насиље обична ствар. Према унутра као и према вани највећи је пацифист, и ако је морао водити три рата један за другим. Није ли неки дховити човек једном рекао, да само пацифисти воде ратове?

Његова игра је потпуно сигурна на том вулканском полутоку, гдје се страсти развијају врло нагло. Бугарски Фердинанд и Венизелос били су славнији од њега, обојица су искусили весеље великих победа, али су зато обојица и били прве жртве...

Као поглавица државе, која је постала јака, Пашић је ослободио Европу многих опасности, тако на пр за врјеме Д'Анушијева преврата, корушкога плебисцита, али пак у врјеме инцидента на српско-арбанашкој граници. Његова велика стрпљивост је спријечила да се српско-хрватски спор није распалио у отворени бој. Ако би он успркос тому избио, Пашић је унапријед одријешен сваке одговорности, јер је нудио велике концесије, које је брутално одбио Радич, непознати и неспособни хрватски вођа.

Пашић је у домовни легендаран и често се говори, да ће судбина земље бити тако дуго у сигурним рукама, док тај старац буде живио.“

Русија и Бугарска.

Nota ruske vlade povodom ubistva zastupnika ruskog crvenog krsta u Bugarskoj ostala je nesaslušana. U ime odgovora bugarske su vlasti počele u bugarskim lukama uzimati petorostrukе takse od ruskih lagja, a ruske држављане и dalje затварају. На represalije, којима се запријетила ruska vlada, Bugarska је odmah odgovorila represalijama. Uslijed toga су odnosi između Rusije и Bugarske sasvim prekinuti, а hoće li ostati samo на tome, pokazаће nam vrijeme.

Домаће вијести.

Lične vijesti. Jutros је otputovao preko Bakra Njeg. Preosveštenstvo gosp. Episkop Danilo Pantelić, да остветвује radu Sv. Arhijep. Sabora u Srem. Karlovcima, u čijem је programu rada sankcija zaključaka carigradskog svepravoslavnog kongresa и donošenje crkvenog ustava за svu pravoslavnu patrijaršiju.

— U ponedjeljak boravio је u Šibeniku narodni poslanik NRS за kninski srez dr. N. Novaković.

Pozdrav Udruženja Trgovaca. Dvorska Kancelarija - Beograd.

Prigodom rođenja našega Prijestolonasljednika ovo Udruženje moli, да izruči Njihovim Veličanstvima našem ljubljenom Kralju и mlod nam Kraljici, naše iskreno radovanje и čestitke uz želju, да bi Svevišnji Bog и nadalje obasipao taj Praesni Dom, svakom srećom и radošću, да ga uzdrži, usčuva на naš ponos и sreću mile nam Domovine. — Udruženje Trgovaca, Industrijalaca и Obrtnika Sjeverne Dalmacije Šibenik.

Uspostava saobraćaja. U Šibenik stigao је gen. direktor Jadr. Plovidbe g. Svriljuga. Sinoć и jutros posjetili су ga opć. upravitelj Blažević, te članovi odbora g. direktor Ježina и g. V. Kulić. Iznijeli су mu sve nevolje и neprilike Šibenika, otoka и zadržake okolice usljed obustave svih parobrodarskih pruga, pa и onih koje се isplaćuju. Preporučili су mu, да се zauzme, да се bar donekle uspostavi saobraćaj. G. Svriljuga је obiećao да će на tome poraditi.

Veliki župan u inšpekciји. Veliki župan splitske oblasti Dr. Ivo Perović u pratnji vladinog savjetnika g. Magazina obišao је sinjski srez и posjetio urede и škole, po selima došao је u doticaj sa najširim slojevima naroda, а u varošima sa istaknutijim ljudima raznih stranaka.

Iz Sinja је veliki župan Dr. Perović sa vladinim savjetnikom Magazinom otputovao u Imotski да posjeti tamošnju okolicu.

Dolijao švercer. Preglednik fin. kontrole g. Marko Babac, moli nas да potpuno vijest pri gornjim naslovom u 117. broju našeg lista tako, да је on, Babac, pregledavajući robu на lagji M. Radulića otkrio šverc и odma на mjestu robu zaplijenio.

Koncertat N. Matošić-Marinković. U nedjelju održao је poznati tenorista g. N. Matošić vrlo uspjeli koncert u areni hotel »Kosovae. Dvorana је bila dupkom puna и publika је u mjetnikna burno aplaudirala. Kupletii g. Marinkovića uspjeli су.

Svi u arenu Kosovo. Večeras и sutra gostuje u Šibeniku komična trupa starog beogradskog glumca g. Milana Arsića. Davati će komične komade: Transformator, Hoće žena да mi се ubije, Heroji iz pozadine, Doktor и Advokat. Početak u 8 и po sati u večer. Tko želi да се malo razonodi, preporučujemo mu да ode u Arenu Kosovo.

Natječaj за žandare. Ministarstvo unutrašnjih djela raspisalo је natječaj за primanje u žandarmeriju. Moloci moraju biti naši državljani и moraju се obvezati да će služiti tri godine. Preporučamo našim sveštenicim и učiteljima, да porade oko toga да stupi u žandare što više naših ljudi, јер су danas žandari prilično plaćeni.

Za »Prosvetin gjački dom«. U manastiru Krupi sakupio је на Gospojinskoј slavi pop P. Zelić за »Prosvetin gjački dom« u Šibeniku 310 dinara. Priožila су slijedeća gg.: Milan Urukalo, načelnik din. 100, pop Stevo Vujasinović 20, pop Povle Zelić 20, Vlade Korolija, učitelj 20, Gubenko Feodorovič Vasilij 20, Branko Jajac 20, Milica Zelić, popadija 20, Milan Zelić, glak 20, Urukalo Milan, trg. pomoć. 10, Petar Peović, vodnik 10, Simo Dobrić, trgovac 10, Jandrija Subotić, trgovac 10, Gjuro Veselinović 10, Todor Oluić 10. Vajka Gajo 10.

Nepodnosljivo. (Primamo). U najljepšoj и najpravilnoj ulici u Šibeniku, usred grada smješteno је najviše krčama, po kojima се Šibenik pretvara u najprostije selo. U tim krčmama nadobudna zelena omladina, u veselom stanju, pjevajući dere се sve do ponoći и neda mirnom građanima mogućnošću да opočiva. Ima li granica ovom neredu?

Brzojavne и telefonske vijesti.

Пашић у Београду.

Долазак Маршала Д'Еспере-а.

БЕОГРАД, 12. У понедељак на шечер стигао је из Париза у Београд предсједник владе г. Пашић. С њим заједно дошао је и маршал Франше Д'Еспере. Овом доласку приписује се и политичко значење. Штама вели, да је с овим Француска хтјела покавати Италији, да ће у случају каквих компликација између Италије и Краљевине СХС бити на нашој страни. Маршал Д'Еспере јучер је приредила влада свечани објед. Данас је маршал гост на Двору.

Француска влада послала је нарочито Д'Еспере да на годишњицу пробоја солунскога фронта присуствује помену француским војницима и да преда одликовање Битољу Осим тога он је у име француске владе честитао Краљу и Краљици Престолonasljedника и предао му поклон Француске. Вечерас одлазе маршал за Скопље и Битољ.

Пашић код Краља.

БЕОГРАД, 12. Јучер је Нј. V. Kralj primio predsjednika vlade g. Pašića, koji је čestitao Kralju и Kraljici prestolonasljednika и mladog Kraljevića darovao. Iza toga g. Pašić је opširno izvijestio Kralja о svojim pregovorima u Parizu sa Poincareom, engleskim и talijanskim poslanikom и о atjanju u kom се nalazi riječko pitanje.

Крштење Престолonasljedника.

БЕОГРАД, 12. Početkom oktobra obavice се крштење Престолonasljedника. Жеља је, да му се даде име Душан или Петар, али још није ништа одређено.

Сједница Министарског Савјета.

БЕОГРАД, 12. Јучер је Пашић преузео своју dužnost. Odмах је bila održana sjednica vlade, на kojoj је Pašić detaljno referirao о svojim pregovorima u Parizu. Vlada ostaje odlučno на stanovištu да nam Italija mora predat naš Baroš и Deltu, и да ta luka не smije doći u savez u pregovorima u pitanju Rijeke. Vlada се nada, да će се naći riješenje ovog pitanja.

Политичке конференције.

БЕОГРАД, 12. Јучер је pred. Skupštine g. Lj. Jovanović posjetio g. Pašića. Danas će dr. Korošec posjetiti g. Pašića.

Грчко-талијански спор.

БЕОГРАД, 12. U грчко-талијанском sporu nagjeno је riješenje и за sada је izbjegnuta opasnost oružanog sukoba.

Нови потрес у Јапану.

LONDON, 12. U ноћи од ponedjeljka на uratak u Japanu се osjetio novi jaki potres u velikom opsegu. Potankosti се neznaју.

Besplatno u Americu. Poljudjelci са obitelji od najmanje три člana bivaju превезени бесплатно u Braziliju (Provincija San Paulo), gdje će raditi на plantažama kаве. Obitelji treba да је sastavljena од мужа, žене и најманје једног дјетета не млађег од 12 година, ostala дјеча могу бити и млађа. Бројније obitelji imaju prednost. Oprema и daje све potrebne upute: Agencija Kr. Holandskog Lloydja — Josip Jadrinja, Šibenik.

Војно-ветеринарска школа. 1. oktobra ove godine otvoriće се војно-ветеринарска школа u Beogradu, и u istoj primaće се 40 pitomaca.

Iznajmljuje се дућан ispred okružnog suda. Obratiti се vlasniku Mati Tatra. 3

Iron željezni preparat poznato и obiljubljenio sredstvo proti slabokrvnosti и blijedičavosti, što ga proizvodi Gradska Ljekarna u Zagrebu, dobiva се u ljekarni Beros. 2

Несреће пожара, грома, крађе су на дневном реду, зато сваки човек треба да се осигурањем обезбедије. Све врсти осигурања врши: «СРБИЈА», Прво Српско Друштво за осигурање у БЕОГРАДУ Генерално заступство за Дјалмацију М. БУРЕНДИЋ, СПЛИТ, Шубиња ул. 4, 1, спрат. 2

Наши дописи.

Макарска, 9. септембра

(Проклава рођендана Престолонаследника). Прва вијест о радосном и великом догођају на Краљеву Двору одјекнула је у овоме граду онако, како је било и очекивано. Иницијативом оп. управитеља М. Мариновића, град се је обукао у најсвечаније рухо. Под пуцњавом мжугара, уа онћ гласбу упути се лијепа поворка, која је манифестирајући прошла градом кличући Краљу, Краљици, Краљевићу и Домовину.

Сутрадан одржало се је благодарење у састалници у присуству свих власти, друштава и мноштва народа. Послије благодарена састави се опет поворка, која на челу оп. управитеља М. Мариновића дође до поглаварства, где је онћ управитељ, са највећим заносом и усхићом проговорио народу о овом великом догођају. Поворка је свршила са пјевањем државне химне и одушевљеним клицањем династији, Краљу и домовини!

Кистање, 8. септембра.

(Свечана прослава рођења Престолонаследника). На радосну вијест, да је Невзино Величанство наша Краљица сретно повила Наследника Престола, општински је управитељ б. ов. мјес., упутио Маршалату Двора, ову брајавку:

„Весељу Славног Дома Карађорђевића, тековинном милог нам Наследника Престола, придружују се вјерни општинари Кистања, искреном жељом, да га Бог поживе на многаја лета, слиједећи стопе славног свог Оца и пређа.“

Мјесни Одбор Радикалне Странке, упутио је такођер Маршалату слиједећу брајавку:

„Пригодом весеља Славног Дома Карађорђевића, молимо, подастрите Њиховим Величанствима, љубљеном Краљу и Краљици, те цијелом узвишеном Дому, нашу искрену честитку, нараак вјерности и непоколебиве оданости.“

У анак општег весеља и радости, данас је пак цијела варош осванула искрићена заставама, сагњива и цвијећем. Све ратне бие су затворене, а народ — биа разликe вјере — у непрегледној поворци нестрпљиво чекао на почетак службе Божје.

Осим што су на Богослужењу биле заступане све мјесне власти, присуствовао је у цијелокупном броју и наш млади Соко, предвођен по својме вољи брату Николи Дубајићу.

У 9 и по часова, започело је свечако Благодарење у мјесној римокатоличкој цркви, служено по М. П. Дон Франу Иваковићу, а у 20 часова у православној, под функцијом високопреч. архимандрита О. Данила Буковровића.

Молитву извршену по високопреч. архимандриту Буковровићу за Њихова Величанства, милог нам Престолонаследника и Славни Дом

Карађорђевића, народ је саслушао побожно клечки и са сузом радосницом на оку, а иницијативом мјесног Ловачког друштва, организирана је била оваћа чета ловаца која је у становитим моментима, кад су се споминјала Њихова Величанства, палила салве.

Послије скршене молитве пак, отпјевао је „Божје Правде“, а за тим се народ разишао у потпуном реду, поздрављен од нашег Сокола, урнебесно кличући Њиховим Величанствима и милог Престолонаследнику, праћен непрекидном пуцњавом и слављењем знона.

У вечер, тамбурашки је абор Сокола, изваљао бирани програм пред Српском Читалицом; играла народна кола и тако у необичном весељу провело до касног доба ноћи.

Из „Gradske knjižnice“.

Да л наша јавност, којој припада нека врст контроле над оваквим институцијама узмогне пратити наћ рад одлучити смо да изладемо овај кратки извјештај. Статистике и прости ћаској често пута су успјело средство да се шивати ваћност и замаћитост једног потливати, и да се према потребама, које из тог проистићу тај рад боље и лакше управља.

Књићница има 530 чланова (ланиу sept. 160) Књига наће и стране књићевности броји 2741 (лани у sept. 1542). Књићница prima такогђер све наће најугледније ревије и ћасописе. Од почетка ове године проћитано је 5632 књиге. Највише је проћитано у мјесецу фебруару о г. (1272) док у августу 1922 само 150.

Ови ћијеји и знатни успјеси давали би оправдане наде да ће се и у будуће одржити и јоћ повећати да нашим књигама, и по том и цијелој институцији, не пријети пропаст и расуло ради њихове неупоравивости у слабом невазаном стању. Ова ћинјеница је уједно и апел на све грађанство, да не одрекну моралну и материјалну помоћ оваквој градојкој установи, која би након двогодићнег успјешног рада морала да престане дјеловати на пленитиом пољу просвјете. Надамо се да ће грађани увидјети корист ијезину пак да ће ма и најманји дио своје паћње скренути и на ове најпотребитије потребе. Мислија л, заадаћ, коју је књићница преузела, незахвална је, јер јоћ баћ лал интерес оних, за које је установљена. Да се ово исправи, пак да и у нашем граду међу свим слојевима нестане културног незнања, које је скривило, толике неуспјехе многоћ наших ћиуди, на вама је шибанћани, да нам у том помогнете.

Управа „Gradske knjižnice“

Вијести.

Свештеничка скупћина. У прошлу сријезу отворена је у Скопљу скупћина Удружења српско-православног свештеника наше Краљевбе. Послије призивања Св. Духа био је у цркви Св. Богородице свечан помен

и откриће плоче погинулим православним свештеницима у Старој Србији и Маћедонији. Плоча ће се понаћодно смјестити у цркви Св. Спаса. Број свештеника из Старе Србије и Маћедоније које су Бугари побили износи 63. Ристу Андрејевића свештеника манастира Бугари и ако је био старац од 70 година св. Гатри су жахали паћинишви му од браде узде. Мучили су га неколико дана и онда га жива баћили у бунар и бунар затрпали земљом. Имена свих оних мученика за Српство уреана су златним словима у мраморну плочу која је откривена, као што су и имена православних свештеника из Босне и Херцеговине који су погинули за вријеме рата уреана у плочу у новој српско-православној цркви у Сарајеву

Катастрофа Јапана. У јапанском граду Осака излази јапански дневник „Асаки“. Уреднићтво тога листа послало је лондонском дневнику „Тимес“ добар скупни поглед на јапанску катастрофу поводом земљотреса. Јаћ занимљиви прецизни извјештај гласи овако: „Поморска зона, коју је захватио земљотрес, има за средиште Јокохаму. Та се зона протеже на три стотине километара од сјевера на југ и 400 километара од истока на запад. Опустошено је у свему 50000 четворних километара јапанског територија. На том територију налази се 5 великих градова и 10 префектура подијељених на 33 области. На њему станује 9 милијуна душа Опустошено је 70 посто градова, граћића и села. Град Јокохама, осим двије куће, сва је срушена, и срушене су три четвртине града Токија.“

Влада и Радиће.

Иа владиних редова тврде да су немстићните вијести једног београдског листа да је влада донијела одлуку да се тражи издавање суду Радићевих посланика и да ће се абог тога саанати имунитетни одбор за неколико дана О таквој мјери није уопште говорено у влади нити је министарство Правде, у чију надлећност то спада, предузело ништа у томе правцу. Наравно да влада не искључује и ту мјеру, ако она буде потребна, али јоћ је пре-рано о њој говорити. Ствари не стоје тако да захтјенају толику хитност. Зато влада може мирно сачекати развој догађаја до састанка скупћине 20. о. м. па тек онда ће узети у претрес ту ствар. А сигурно је да се о томе неће ријешавати у влади до поватка г. Пашћића. Исто тако влада чека и са лећим другим мјерама, које мисли предузети против раздорне акције Радићеве, на долазак г. Пашћића. Досадање одлуке о субзијању Радићеве акције опште су карактера и извиру из позитивног заћонопаданства наше државе, тако да се намећу као неминуона дужност свакој влади.

Помаћите „Просвјету“!

СРПСКА БАНКА д. д. у ЗАГРЕБУ

Основана године 1895.

ФИЛИЈАЛА У ШИБЕНИКУ (Обала).

Брајовани: СРБАНКА.

Деоничка главница Дин. 162,000.000. Резерве преко Дин. 55,000.000. Улошци преко Дин. 500,000.000.

ФИЛИЈАЛЕ: ДУБРОВНИК, КНИН, НОВИ САД, (Централни Кредитни Завод, као филијала Српске Банке), СОМБОР, СПЛИТ, СУБОТИЦА, МИТРОВИЦА.

АГЕНТУРА дубровачке филијале у ГРУЖУ.
АФИЛИЈАЦИЈЕ: БЕОГРАД Подунавско трговачко и акционерско друштво, БОС. ШАМАЦ: СРПСКА БАНКА.

РОБНИ ОДНО: свих врста брашна, колонијала, француских боја прве врсте итд. Складиште у властитој кући. Цјеници на заћтјев бадава.

Најповољније укамаћује улоге на уложне књићнице и на текући рачун, те обавла све банковне и берзанске послове најкуланћније. — Са свима је већим мјестима Еуропе у директној пословној вези, а тако исто и са Сјеверном и Јужном Америком.